
brasnyó istván versei

SZÁRAZ VIZEK

A keskeny
vágányú vasúton
14 éves koromban
a kutasi tanyákról
a városba jöttem.
Hoztam a dunyhám,
minden cuccom,
nyühetetlennek hitt vászoningeket,
cipőt, melynek
talpa a szélben
még ma is lebeg;
volt egy nadrágom, amit
a gunarasi őszi
lőversenyen vettem —
zöldséges kofák kalauzoltak
háztól házig,
még nem tudtam pontosan,
hol fogok lakni,
mely vizes fal mögött,
miféle törött ágyon.
Apám a börtönben ült,
kérte ideje rövidítését —
a börtöntől két sarokra
laktam, s ha
munkán volt
a brigád, elvegyültem
a rabok között.
Pálinkát vittem
a szerelőknek, kik az építkezésen
az alagsorban pitlikeltek,
kerülve rendőrt, őrszemet:
a kazánok falán doboltak,
míg a lángvágó fénye

nyelte a sötétet.
Vasárnap a látogatók,
háborús katonakoffereken
hozták
a pusztai sarat,
és pénzt csempészték
a cigaretták közé.
Jöttek a rokonok,
jött a család, jött
az Albert, a Márton, a Pál,
a Ferenc, a Margit, a Vince,
és végül bőrnadrágban a nagytata,
Szunomár István.
Messze kirítottak a világból,
míg sorra beültek
a gyilkosok, csempészek,
gyűjtogatók, késelők
tömegébe.
Nem mondtam le semmiről,
tanultam kevés pénzen élni;
ISZ tagsági könyvecskével
igazoltam magam
a börtönkapuban.
Mindent megszoktam,
megszoktam magamon az idegen
kacatokat,
örültem az unokatestvérek
kinőtt kabátjainak,
elfogadtam füles micisapkáikat.
Lányok vezetgettek kézen fogva,
szegény rokon voltam:
majom.
Hogyan lehet megmaradni
az egész világ szegény
rokonának —
szennyvízcsatornán
e körzethől kiszökni,
s a nyugodt túlpartról
figyelni a hajszát.
Éjjel a nádstukatúr felett
a tetőn átsüt egy csillag,
mindenki havat álmodik,
mely szürke sorsára szítál.
A keskeny vágányú vasúton
hajnalonként,
míg visszautaztam,
gondoltam, hagyok csapat-papot,
zaklattam
a rokonokat, mást
akartam:
ők meg sajnálkoztak.
A hideg vonatfülkében
a sarokba fordulva aludni
próbáltam — sírás lett a vége,
a kalauz a zsebébe nyúlt,
és kiegészítette a viteldíjat.

Említették, elég,
ha havonként egyszer megyek,
később meg
ha kéthavonként;
mire szürke felhőivel
elterpeszkedett a tél,
mondták, várnak a nyárra —
de kételkedtem, hogy a föld
a magmájáig rohadt,
apró dolgokban hittem,
két kofferrel a hónom alatt.
Kik elutaztak,
elutaztak örökre —
bólint rá mindenki, és
tudja, nincs tovább.
Arcomra másolva egy-két
paraszt képe, anyám arca
meztelenül:
öregedve száraz vizeken,
hogyan maradtam meg szárazon?

AZ ALVÓK

Amikor meghalt a harmadik
apánk,
anyánk nem szomorkodott annyit,
mint régebben:
— Sírba vitte az ital — mondta —,
és mindet az ital viszi sírba,
anélkül úgy érzik,
senkik, semmik. —
Télen hordódongákkal, hulladék
fával tüzeltünk,
s kémleltük az utakat:
nem jön-e hozzánk valaki?
Rajtam kívül két testvérem
volt még otthon, az egyik
féleszű, a másik meg törpe,
a többiek elszéledtek,
ki erre, ki arra vetődött,
még egy levélre sem futotta tőlük,
igaz, felénk
sose járt a posta.
Mintha mindenki a határ
szélén élt volna,
csak mi maradtunk középen,
éjjel minden távolodott tőlünk,
üresebb lett körülünk a tér,
mely elzárt bennünket
másoktól, kik számunkra csak
lengő árnyak.
Én ügyeltem a féleszűre és
testvérjére, a törpére;
— Gi-gá — mondta az egyik,
s a másik ezen röhögött,
üres szemei kidagadtak,

— gi-gá, álmomban sem hallottam
más szavakat,
csak ezt, ahogy
összebújva nyöszörögtek.
Elnéztem őket, és megértettem,
miért menekültek el mellőlünk
a többiek, azok,
akiket most eszelősen visszavárunk,
akik miatt még
egyáltalán itt vagyunk
és lessük a havak
távoli fehérségeit.
És egy éjjel megszöktem hazulról,
órákon át nagy iramban
mentem keletnek, amerről
a szürkületben hetek óta
lestük a napot.
Házak közé vetődtem,
a gyerekek épp iskolába
indultak — én magam sohasem
láttam iskolát —, arra
számítottam, elszökök előlük
a sűrű, gyapotszínű ködben.
De megláttak, és hógolyóval
keményen megdobáltak,
így hát betámolyogtam a házak
közé, s mondtam:
élelemért akármit elvállalok.
Nevem felírták egy papírra,
a papírra tollal keresztet karcoltam,
aztán szóltak,
keressek magamnak hálóhelyet.
Megtudtam, hogy
e kerek világ
mindenütt lakott, hogy errefelé
is szűkösen vannak,
én meg, a későn érkező,
a pajtába szorultam.
A szénában egész éjjel dolgoztak
az egerek,
s olykor-olykor megjelent előttem
két gömb,
két alak feszítette széjjel
a két gömböt,
s az egyikből végül is
kibújt a féleszű,
a másiktól meg kibújt a törpe.
És akkor riadtan
ugrottam ki a pajtából,
a fagyos udvaron át
rohantam a bakter házáig,
majd dörömböltem a ház
meszes falán.
Emberi hangra vágytam,
ám bennem nem volt erő
semmiféle szóra,
míg a havas éjszakában

kakasok perlekedtek, a fagy
pulykákat kergetett a fákon,
s mindent megtöltött a kutyák
végtelenül tartó ugatása.
A két gömb ott pergett a nyomomban,
úgy véltem, előlük
hiába futok;
magamhoz vettem mindkettőt,
és indultam vissza,
szokott vackomra.
Mert ha mindez bennem volt,
bennem voltak
a halott férfiak mind,
lenn, a hó alatt, mintha
meg sem születtek volna soha,
meg sem születtek,
s bennem alszanak.

BELSŐ VIDÉK

A belső Tisza-vidéken
születtem, s
a Tiszát először gépkocsi-
ablakból láttam,
felnőtt koromban.
Kiábrándítóan kicsinek
találtam, olyan volt,
mint egy kicsinyre méretezett
álom, de már
megérett bennem a gondolat,
hogy elég lesz
a klasszika-filológia szépségeiből.
Egy emberöltőt
ott éltem le,
valahol a partok mögött
az aljnövényben;
láttam lánkolni a folyót,
és hallottam többet beszélni
róla, mint ami bárkit
megillet.
Több esetben oly közel voltam
hozzá, hogy az erdők
illata már megérintett,
a szélben nád reszketett,
és egy szót súrolt bennem:
minden attól függ,
mit mond rá
a folyó, s a laposok teknőiben
meddig lopakszik odalenn
a föld alatt,
vagy a vízimadarak
hol húznak maguknak
határt.
Nem tudtam, hogy
a földkerekség vízre építkezik,
hogy a csontok

özönlő nyárban úsznak
a víz mélyein —
a talaj lépésről lépésre
omlik a lábak nyomán:
ideiglenes és véletlen
élet minden, ami fönt ül
a vizeken.
A hatalmas, hiábavaló
perpatvarok éveken át
a zsebkendőnyi földekért,
ha az aszály felkoncolta a termést,
és a kutakból
szürke iszapot okádtak
a kézifecskendők.
De ha a flóta
kigyúlt az éjben,
ha a flótát megfújta
Szeghegyen a sváb,
riadalom, át a Tiszán is,
az utakról a kereszték
a pléhkrisztusokkal felrepültek.
De csak Grétyiért
jöttek, a Grétyiért,
hogy Ludwig majd csinál
neki gyereket,
de a határdombról
meglátták a szomszédot,
akit a lelkek
a rétre kiszögeztek.
Ó, a nagyapák meg a nagyapáik,
kik éjfélkor keltek foglalni
földet, százholdas
sírokat maguknak,
és a szekérderékban az utakon
Amerikáról álmodoztak.
Amerika messze,
Amerikát a sós tenger nyalja,
itt meg keserű
víz borzong a lápokon.
Mi falja fel
a tüdőket a hideg falakon túl,
a kiábrándulás, úgy sejtéd,
elszántság
a szájak szögletében.
Beülhetek a faluba, úgy véltem,
és mindenről lehet véleményem,
földből házat döngölők
magam fölé,
hogy az ivadékoknak
legyen min marakodni —
a földből döngölöm,
mely hajlékot is ad.
Aztán beszíva nézhetek
kifelé az ablakon,
a világot figyelem, s az
attól fogva mozdulatlan,

és micsoda havat vagy hamut hord
a szél
ablakom elé?
Ülök majd, mint nagy répa
a földben,
fülem helyén két zöld
levél hajt;
vagy borjút kergetek
naphosszat, fát hasogatok,
és látomra a szederfáról
fölrriadnak a madarak.